

RF § 108

En hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla

Ärendenummer: RS 2025/1237

Regionfullmäktiges beslut

- Budgetäskandena kopplade till avtalet återkommer till budgetavstämning 2026.

Reservation

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut: Eva Gahnström (C), Lars Thomsson (C), Ulf Hammarlund (C), Eva Ahlin (C), Gabriella Hammarskjöld (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Eva Engström (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Leiph Berggren (L), Gisela Wood (L) och Sara Lidqvist (KD).

Sammanfattning

Region Gotland står inför en strukturell arbetsmarknadsutmaning där bristande kompetensmatchning är den centrala frågan. Trots låg arbetslöshet har många arbetssökande en svag ställning på arbetsmarknaden, samtidigt som arbetsgivare har svårt att rekrytera rätt kompetens. Den demografiska utvecklingen förstärker läget, då arbetskraften riskerar att minska över tid. Detta innebär att arbetsmarknadsinkludering och kompetensförsörjning behöver bli en prioriterad fråga för Gotlands fortsatta utveckling.

Utifrån lärdomarna från ESF-projektet Gotland Forward och förslagen i Arbetsmarknadsrapporten (2025), föreslås en inriktning i linje med Scenario 2 i arbetsmarknadsrapporten. Inriktningen fokuserar dels på vikten av ett förstärkt stöd för individer som hamnar i ett systemglapp mellan primärvård och ordinarie arbetsmarknadsinsatser. Regionstyrelseförvaltningen föreslår också en mer efterfrågestyrd matchning i nära samhandling med näringslivet, genom ett idéburet offentligt partnerskap med Tillväxt Gotland. Partnerskapet ska matcha individer mot jobb och stimulera efterfrågan på breddad rekrytering så att arbetsgivarna kan hitta den kompetens de behöver bland tillgängliga arbetssökande. Partnerskapet ska bidra till en minskad obalans mellan arbetsgivarnas behov och de arbetssökandes kompetens. Syftet är att bidra till en hållbar och inkluderande arbetsmarknad, stärka arbetskraftsdeltagandet, förbättra kompetensmatchningen och skapa bättre förutsättningar för både individer och arbetsgivare.

Modellen med idéburet offentligt partnerskap (IOP) föreslås resurssättas med 1 miljon kronor till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för att skala upp arbetet inom Matcha Alla, utöver det arbete som redan beslutats finansieras inom rambudget. Tillväxt Gotland föreslås resurssättas med 2 miljoner årligen

för att kunna fortsätta det arbete de genomfört i projektform de senaste 6 åren och för att skala upp arbetet med arbetsgivarstöd.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att förslaget utgör ett nödvändigt och strategiskt steg för att stärka Gotlands arbetsmarknad och långsiktiga kompetensförsörjning.

Genom att kombinera 1. individnära och förrehabiliterande stöd för dem som står längst från arbetsmarknaden 2. arbetsgivarnära och efterfrågestyrd matchning samt 3. en strukturerad och långsiktig samverkansmodell, skapas bättre förutsättningar att öka arbetskraftsdeltagandet, minska strukturarbetslösheten samt möta arbetsgivares kompetensbehov.

Den föreslagna inriktningen bedöms därmed ta tillvara de erfarenheter och perspektiv som framkommit i remisshanteringen och omsätter dessa i ett samlat förslag för fortsatt utveckling av Region Gotlands arbetsmarknadsarbete.

Förslaget ligger i linje med *"Vårt Gotland 2040"* och genomförandeprogrammen *"Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland"* samt Näringslivets villkor och innovation. Det stärker också kopplingen mellan arbetsmarknad, utbildning och näringsliv.

Bedömningen är att det har gjorts en rimlig avvägning mellan att föreslå en vidareutveckling med externa medel för frågor som behöver vidareutvecklas och prövas, och kunna föreslå en implementering med hjälp av resurstillskott gällande ett IOP med näringslivet. Projektet *"Alla behövs"*, som först under tre år bedrevs som ett eget projekt, och därefter erhöll finansiering för ytterligare tre år inom Gotland Forward, avslutas augusti 2026. För att undvika ett svårhanterligt glapp mellan projektavslut och eventuell resurstilldelning inför 2027 föreslås IOP-avtalet börja gälla från september 2026. Medel för att finansiera innevarande år bedöms i så fall kunna mobiliseras inom befintlig ram.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

IOP-formen bedöms vara förenlig med gällande regelverk, då den utgår från ett gemensamt definierat samhällsmål och inte utgör upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Samtidigt förutsätter modellen tydlig styrning, systematisk uppföljning, transparens i resursanvändningen samt en klar och ändamålsenlig rollfördelning mellan parterna.

2. Ekonomiskt perspektiv

Utvecklingsinsatserna som har föregått detta förslag har under 6 års tid finansierats med en stor andel externa medel, framför allt via ESF.

Den föreslagna inriktningen innebär en omställning från fragmenterad samverkan till en mer strukturerad och efterfrågestyrd samhandling med näringslivet som idag i stort sett saknar egna ekonomiska resurser för att kunna fungera som en aktiv, samlad samverkanspart. Detta bedöms leda till kortare ledtider till arbete, minskad rundgång i systemet och en mer träffsäker användning av befintliga resurser.

Alternativkostnaden av att inte genomföra insatsen bedöms vara fortsatt låg matchning, lägre resurseffektivitet och ett kvarstående tryck på välfärdssystemen.

På sikt förväntas förslaget bidra till minskat biståndsberoende, ökat arbetskraftsdeltagande och en stärkt kompetensförsörjning, vilket sammantaget ger positiva samhällsekonomiska effekter.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att förslaget indirekt stärker barns uppväxtvillkor genom att fler vuxna ges möjlighet till arbete och egen försörjning. Minskad ekonomisk utsatthet och stärkt etablering på arbetsmarknaden hos föräldrar är centrala faktorer för barns hälsa och utveckling.

Partnerskapet har potentialen att ytterligare stärka ungas möjligheter till jobb där det finns sämre förutsättningar att fullfölja gymnasiet.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att förslaget bidrar till ökad jämställdhet genom ett mer individanpassat och träffsäkert stöd, där insatser utformas utifrån faktiska behov snarare än generella lösningar.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att förslaget stärker tillgängligheten till arbetsmarknadsinsatser i hela regionen. Erfarenheter från lokal närvaro visar att geografisk närhet sänker trösklar och ökar deltagande.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att förslaget har begränsad direkt klimatpåverkan. Indirekt kan en mer lokal och effektiv matchning mellan arbetskraft och arbetsgivare bidra till minskat transportbehov och därmed lägre transportrelaterade utsläpp.

Ärendets behandling under mötet

Eva Ahlin (C) yrkar att ärendet ska beslutas i ärendet Mål och budget 2027-2029.

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag och Eva Ahlins yrkande och finner att regionstyrelsens förslag vinner bifall.

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut: Eva Gahnström (C), Lars Thomsson (C), Ulf Hammarlund (C), Eva Ahlin (C), Gabriella Hammarskjöld (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Eva Engström (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Leiph Berggren (L), Gisela Wood (L) och Sara Lidqvist (KD).

Beslutsunderlag

Rapport En hållbar och inkluderande arbetsmarknad för alla daterad 2025-05-20

Remissvar Finsam Gotland daterad 2025-11-28

Remissvar Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden daterad 2025-12-02

Remissvar Hälso- och sjukvårdsnämnden daterad 2025-12-04

Remissvar Socialnämnden daterad 2025-12-03

Förslag på Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap mellan Region Gotland och Tillväxt Gotland daterad 2026-04-02

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-15

Regionstyrelsen 2026-05-27, § 221

Skickas till

Gymnasie- och utbildningsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Socialnämnden